

Dokumentární snímek narušitele který zůstal viset v drátech .

Miroslav Svatoň, 22 let, zemřel v drátech zátarasu 16. května 1953 v oblasti Rozvadova. Přecházel hranici patrně ve směru z Německa do Čech. *Miroslav Svatoň, age 22, died on the barbed wire of the entrenchment on May 16, 1953 in the Rozvadov area. He was probably crossing the border from Germany to Czechoslovakia.*

zdroj: ABS

Jan Kovač, údajně kurýř cizí zpravodajské služby, šlápl dne 20. září 1953 na minu uprostřed zátarasu v prostoru Koutu na Šumavě. Mina mu utrhla nohu až po kotník, v bezvýhodné situaci se zastřelil.

Jan Kovač, allegedly a foreign intelligence service courier, stepped on a landmine in the middle of an entrenchment in the Kout area of Šumava on 20 September 1953. The mine separated his foot at the ankle. Facing a hopeless situation, he shot himself dead.

zdroj: ABS

Kurýř CIC Ferdinand Pavlík byl zadržen při prostřhávání zátarasu 25. března 1953 v oblasti Železná Ruda na Šumavě. Fotografie byla pořízena při dobové rekonstrukci a velmi názorně ukazuje hlavní nástroje kurýra: izolované kleště a gumové rukavice odolávající vysokému napětí.

Ferdinand Pavlík, a CIC courier, was caught while cutting through the entrenchment in the Železná Ruda area of Šumava on 25 March 1953. The photograph was made during the incident's period reconstruction and shows very clearly the courier's main instruments: insulated pliers and rubber gloves protecting him from high voltage.

zdroj: ABS

zdroj: ABS

Přechody státních hranic

Přechod státní hranice s Rakouskem a Německou spolkovou republikou byl životu nebezpečným podnikem.

První překážkou byla ostraha hranice. Pohraniční stráž existovala od roku 1949 v rámci ministerstva vnitra. Od roku 1950 to byl po sovětském vzoru vojensky organizovaný a vyzbrojený sbor. Pohraniční stráž tvořilo okolo 20 000 důstojníků a (od roku 1950) i vojáků základní služby.

Další překážkou byly nástrahy, tvořící „železnou oponu“.

Do roku 1951 na státních hranicích Československa neexistovalo signální zařízení nebo nástrahy. V letech 1951–1952 bylo budováno tzv. ženíjně technické zabezpečení hranic:

- Před hraničním zátarasem byla ve vnitrozemí instalována tzv. nástražná osvětlovadla (světlice), vystřelovaná dotykem s nataženým drátem.

- Zátaras byl umístěn uprostřed deseti až osmnáctimetrového průseku v lesním porostu podél hranice. Z vnitrozemí k zátarasu přiléhál šestimetrový kontrolní orný pás ke zjišťování stop.

- Nejvýznamnějším prvkem zabezpečení byl drátěný zátaras. V letech 1951–1952 jej tvořila konstrukce z dřevěných kůlů hustě propletených ostnatým drátem. Zpočátku byl jednostěnný a postupně se zvětšil na trojstěnný. Dvě krajní stěny byly vysoké 160 cm, střední pak 220 cm. Od roku 1952 byla střední stěna zátarasu poslena 5–7 vodiči z ostnatého drátu s vysokým napětím (2000–6000 voltů). Kromě nebezpečí smrtelného úrazu elektrickým proudem znamenal elektrický zkrat i signál pokusu překonat zátaras. Elektrifikace zátarasu byla plně dokončena v roce 1956. Původní trasa byla v letech 1953–1956 přestavěna a zdokonalena pod dozorem sovětských poradců. Proud z drátěného zátarasu byl definitivně vypojen až roku 1965.

- V letech 1952–1957 byl prostor mezi stěnami zátarasu zaminován nášlapnými nebo nástražným drátem odpalovanými pýchotními minami. Míny byly odstraněny, neboť byly nebezpečné i pro vojáky pohraniční stráže.

Vojáci pohraniční stráže zastřelili na státní hranici 143 osob. Elektrický zátaras měl za následek smrt téměř jednoho sta lidí. Dva lidé zahynuli po výbuchu min, řada dalších osob byla zraněna, často s doživotními následky. Celkem si „železná opona“ v Československu vyžádala více než 300 obětí.

Komunistická propaganda vytvářela mýtus velkého rozsahu o boji pohraničnicků s teroristy a diverzanty. Skutečností je, že v letech 1948–1989 zahynulo nejméně 584 vojáků pohraniční stráže. Z nich však bylo samotnými „narušiteli státní hranice“ usmrceno jen 11. Například 185 vojáků spáchalo sebevraždu, 243 zemřelo na následky nejrůznějších úrazů a nehod, na následky postřelení zemřelo 39 vojáků a v souvislosti s manipulací s ženíjnými prostředky ostrahy hranice (úrazy elektrickým proudem, výbuchy min, granátů a při manipulaci s trhavinami) zemřelo 47 vojáků.

Překonávání státní hranice v obou směrech lze proto rozdělit na dvě období, která dělí postavení ženíjně technického zabezpečení v průběhu roku 1951.

Do této doby znamenal přechod hranic při výborné znalosti terénu a sledování systému ostrahy hranice nebezpečnou, ale proveditelnou operaci. Nebylo nutné v podstatě žádné speciální vybavení.

Po postavení zátarasu bylo třeba vytvořit v něm průchod. K tomu sloužily zejména izolované rukavice a kleště. Dále pak bylo třeba vyhnout se řadě dalších opatření a nástrah.

Crossing the border

Crossing the state borders with Austria and the Federal Republic of Germany was a life-threatening endeavor.

Border security represented the first obstacle. As of 1949, the Border Guard Service operated under the direction of the Ministry of the Interior. From 1950 on, following the Soviet model, it was an armed force with military organization, consisting of approximately 20,000 officers and (as of 1950) soldiers fulfilling compulsory service, as well.

The traps forming the “iron curtain” were a further obstacle.

Czechoslovakia’s state border was not set up with any signalling equipment or snares until 1951. The so-called engineering-technical border security was built between 1951 and 1952:

- Signal flares, actuated by touching on a stretched wire, were installed in front of the border entrenchment, on the domestic side.

- The entrenchment was located in the middle of a ten to eighteen meter-wide clearing hewed in the forest along the border. A six-meter control zone of ploughed soil for detecting footprints abutted the domestic side of the entrenchment.

- The most significant security measure was the barbed wire entrenchment itself. Between 1951 and 1952, it consisted of wooden posts thickly interwoven with barbed wire. Initially it was made up of a single wall, but it gradually increased to three walls. The two outer walls were 160 cm high; the inner wall was 220 cm high. From 1952 onwards, the barrier’s middle wall was fitted with 5 to 7 barbed wire conductors with high voltage (2,000–6,000 volts). Apart from the danger of fatal electrical injury, any short circuit signalled an attempt to cross the entrenchment. The barrier’s electrification was completed in 1956. The original route was rebuilt and perfected under the supervision of Soviet consultants between 1953 and 1956. The electricity in the wire barrier was finally switched off in 1965.

- Between 1952 and 1957, the area between the barrier’s walls was mined using kick-start or wire-actuated landmines. The mines were removed, as they proved dangerous even for the border guard soldiers.

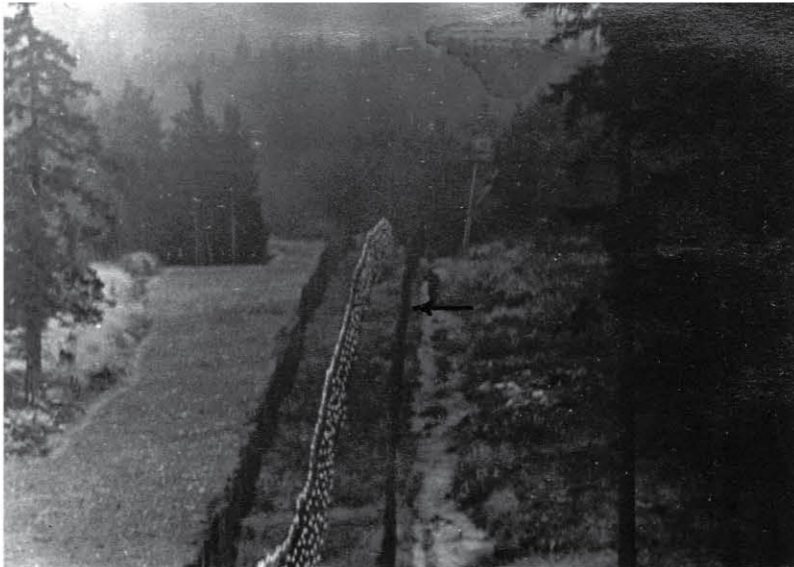
Soldiers of the Border Guard Service shot 143 people on the state border. The electrified entrenchment caused the deaths of alm ost one hundred people. Two people died of mine explosions; many more people were injured, often with lifelong consequences. Overall, the “iron curtain” claimed more than 300 lives in Czechoslovakia.

Communist propaganda created the myth of the border guards’ heroic war with terrorists and subversion agents. In fact, at least 584 border guard soldiers died between 1948 and 1989. Only 11 of these, however, were killed by “state border violators”. For example, 185 soldiers committed suicide; 243 died of the consequences of various injuries and accidents; 39 soldiers died as a result of being wounded by firearms, and 47 soldiers died while handling border control equipment (electrical injuries; explosions of mines, grenades, and explosives).

Border crossing in either direction can thus be divided into two periods, separated by the installation of the border security measures during the year 1951.

Until that time, crossing the border was a dangerous yet feasible operation, subject to excellent knowledge of the landscape and monitoring of the border guarding system. No special equipment was necessary.

Once the entrenchment had been erected, it was necessary to cut a passage through it. Insulating gloves and pliers were used for this purpose. Subsequently, it was necessary to avoid a number of further measures and traps.

Ukázka zátarasů v roce 1955 a 1956.

An illustration of the entrenchments in 1955 and 1956.

zdroj: ABS

Znárodněné místo, kde byl narušitel ukryt před zdoláním DZ a dvě tyče, které použil k narušení.

zdroj: ABS

Narušitelé postupovali z Rakouska do ČSR. Kontrolní orný pás přešli pozpátku.

12. června 1952 přešli dva kurýři z Rakouska v prostoru Rusovce u Bratislavy.

Fotografie z dobové rekonstrukce ukazuje kontrolní pás. Two couriers from Austria crossed the border in the Rusovce area near Bratislava on 12 June 1952. A photograph from the period reconstruction shows the control zone.

zdroj: ABS